VVS
Belgische wijn

The Day After

18 december 2023

José Lemahieu

Martin Lebon

Belgische wijnen

- een waanzinnig project
- verder bouwen aan een oude traditie
- een nieuwe opportuniteit door de opwarming van de aarde?

Geschiedenis

- 7e eeuw 1e aanplant in Amay, daarna in Hoei en rond 830 in Vivegnis (Oupeye voor de Sint-Hubertus Abdij van Luik), ten noorden van Luik, langs de Maas. Ook in de valleien van de Ourthe, de Amblève en de Geer.
- 9e eeuw wijnbouw aan de Sint-Pieters Abdij in Gent – Benedictijnen. Vrijwel alle kloosters bezaten wijngaarden. Diverse redenen om wijn te verbouwen
- Rond 990 Prins-Bisschop Notger stimuleerde de bouw van nieuwe kloosters en zo ook de wijnbouw. Rechteroever= prinsbisdom Luik
- 1250 wijnbouw rond Namen. Linkeroever= graafschap Namen.
- In de 15e en 16e eeuw was Hoei met 75 ha, de hoofdstad van de Belgische wijnbouw

Sint-Pietersabdij Gent - 9e eeuw
Monte Blandinio

Geschiedenis

- 1018 Wépion
- 1033 Profondeville
- 1100 Leuven
- 12de – 15de Eeuw - Borgloon
- 1260 Leffe
- 1269 Brugge....
- Aarschot, Tongeren, Dinant, Namen, Doornik, Bergen... In de 14e eeuw had elke stad zijn eigen wijngaarden.
- In veel steden verwijzen straatnamen naar het roemrijke wijnbouwverleden

Economie speelt een grote rol

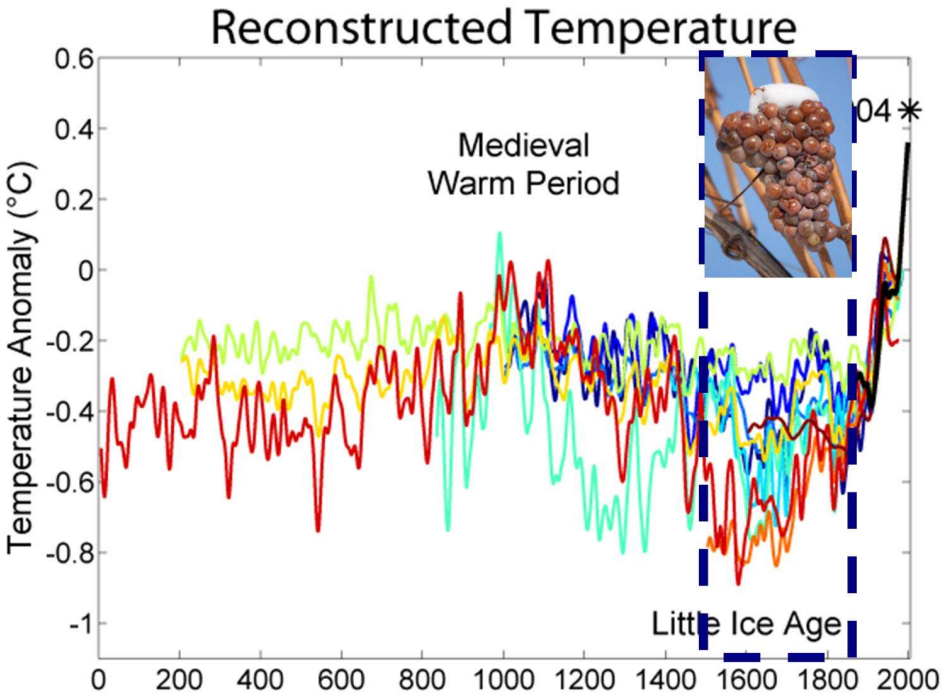

- Eind 15de eeuw stijging van de tarweprijzen
- Concurrentie van het bier !
- Grote wijnen uit Bourgogne aan interessante prijzen
- Oorlogen, rooien van wijnstokken – brandhout om legers op te warmen
- Mini-ijstijd (1303 – 1850)
- 1789: Franse revolutie

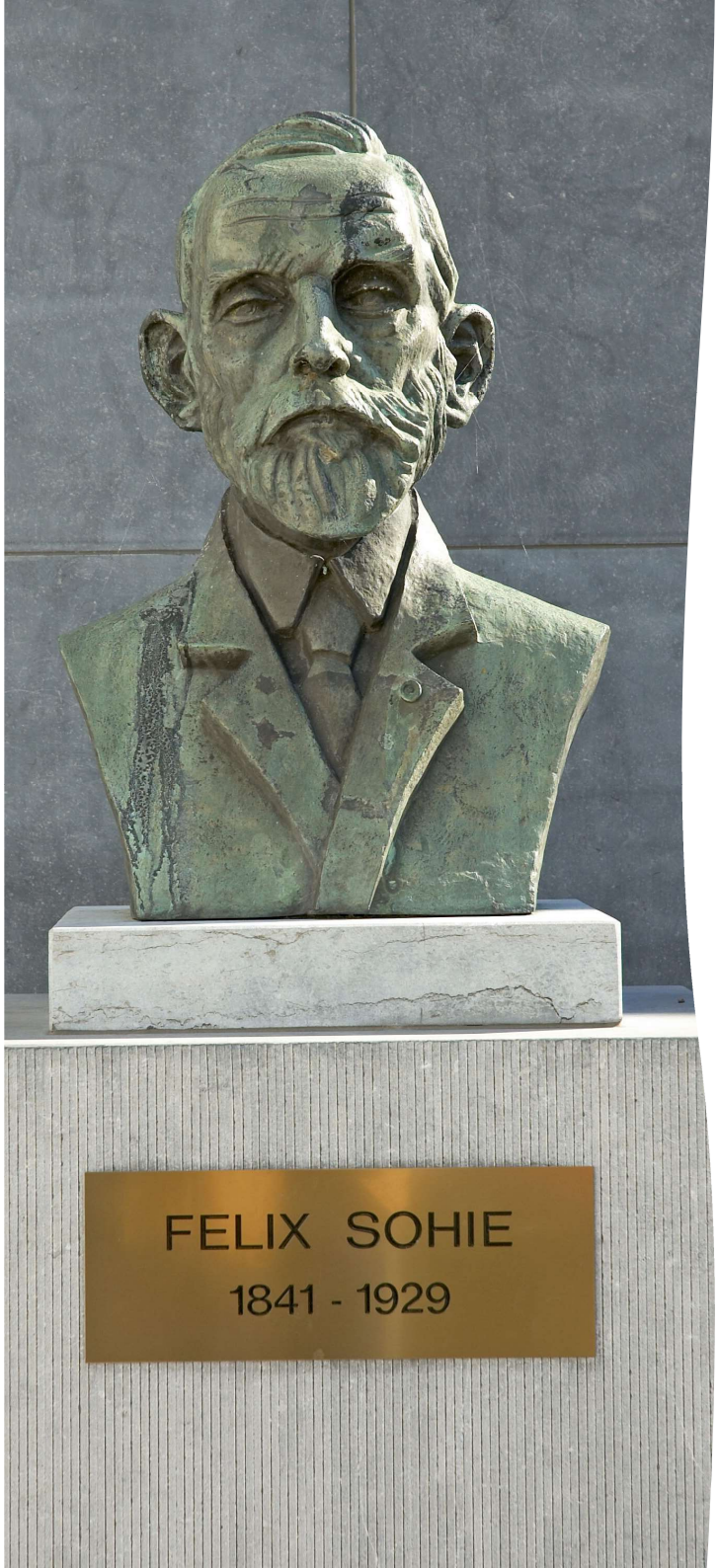

Nieuwe start

- 1833: Senator Van Hoobrouck de Mooreghem, modelwijngaard nabij Oudenaarde
- 1898: cursus wijnbouw aan de middelbare school van Hoei
- 1852: > 6 ha wijngaarden op de trappistenabdij van Westmalle
- 1865: Felix Sohie lanceert druiventeelt onder glas in Hoeilaart en Overijse, maar weinig geschikt voor wijn...

Nieuwe start

- 1963: Architect Charles Legot start opnieuw de wijngaard Clos Bois Marie, naast het melaatsenhuis in Hoei
- 1962: Jan Bellefroid (†2002) uit Borgloon plant Müller-Thurgau
- 1972: Jos Daems, Jos Boyen, Maurice Fol in Hageland
- 1984: Jos Vanlaer plant wijngaard op de Kluisberg op Assent
- Halfweg de jaren 70, petroleumcrisis, crisis in de fruitbouw, opportuniteit voor aanplant wijngaarden
- 2014: Rusland palmt de Krim in. Russisch embargo op Belgische peren en appels

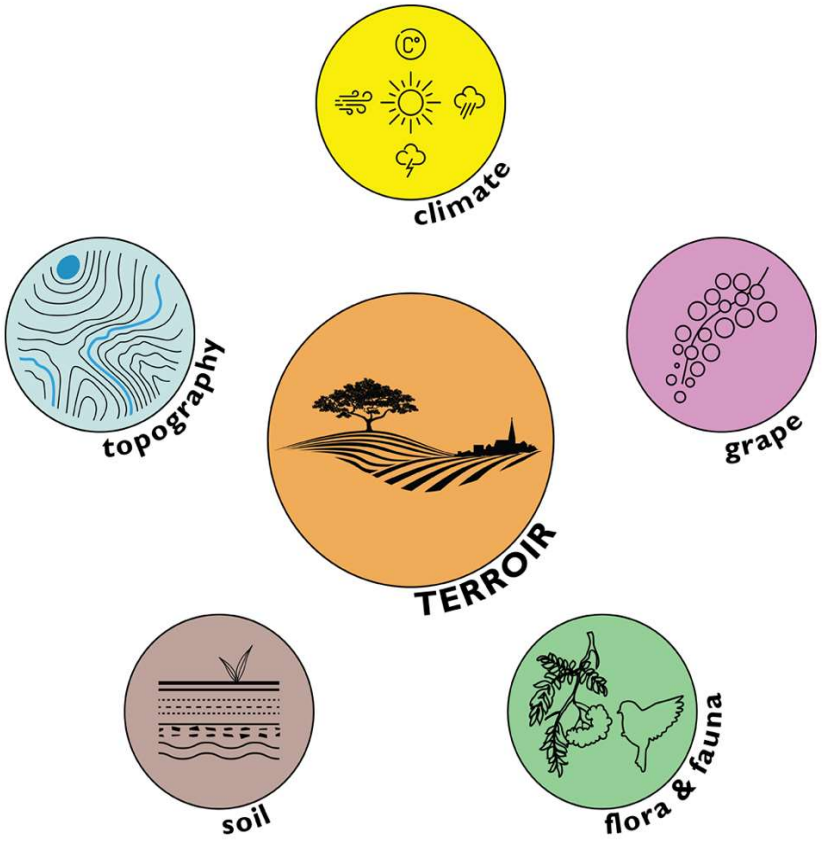

TERROIR
A SENSE OF PLACE

- Geografie
- Klimaat
- Geologische geschiedenis en bodem
- Topografie
- Druiven
- De mensen

2. Terroir: een complex gecultiveerd ecosysteem

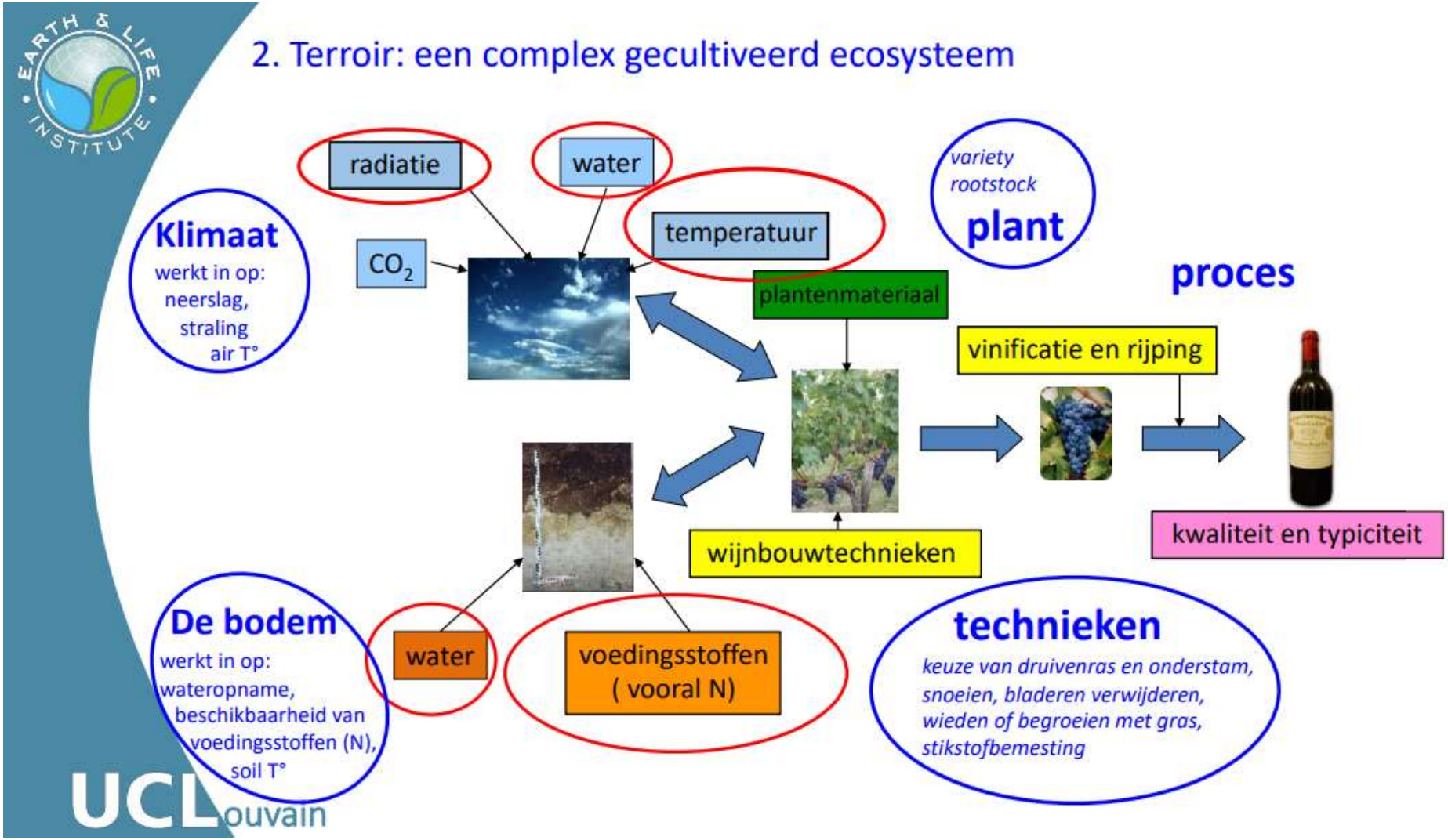

Geologische geschiedenis en Bodem

- **Tertiair**
  tussen 70 en 3 miljoen jaar geleden…
- **Diestiaanzee**
  afzetting van klei- en zandlagen = zandbanken
- **Alpiene orogenese**
  Tektoniek drukt de bodem omhoog
  Erosie vormt getuigenheuvels
- **IJzerzandsteen**
  glauconiet naar donkerbruin
  limoniet

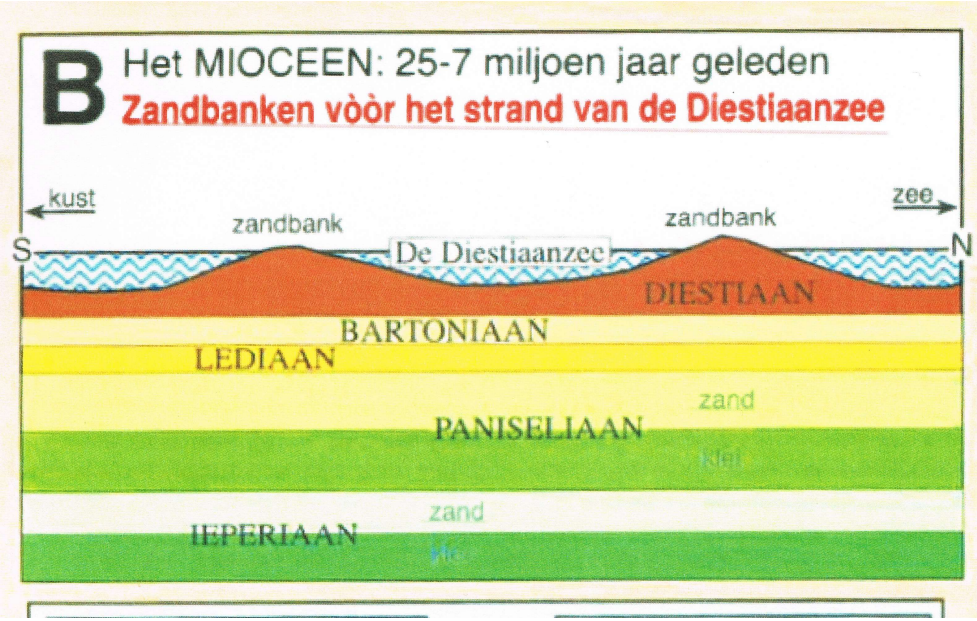

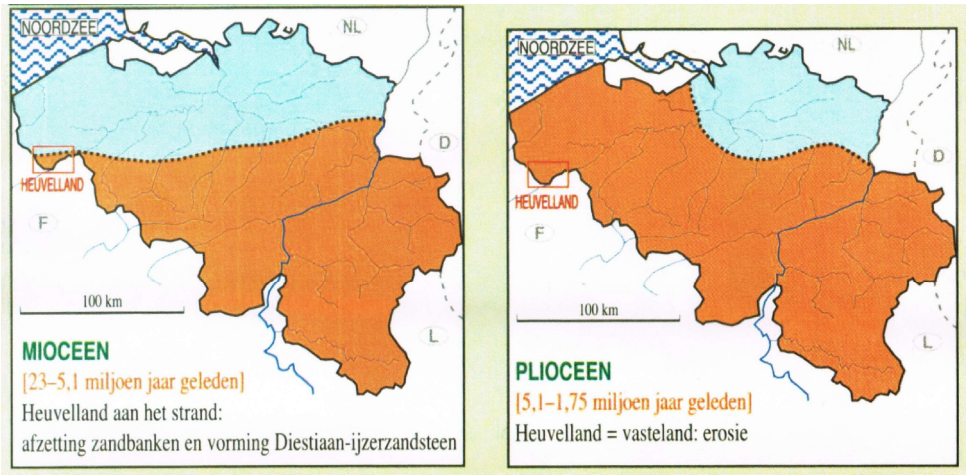

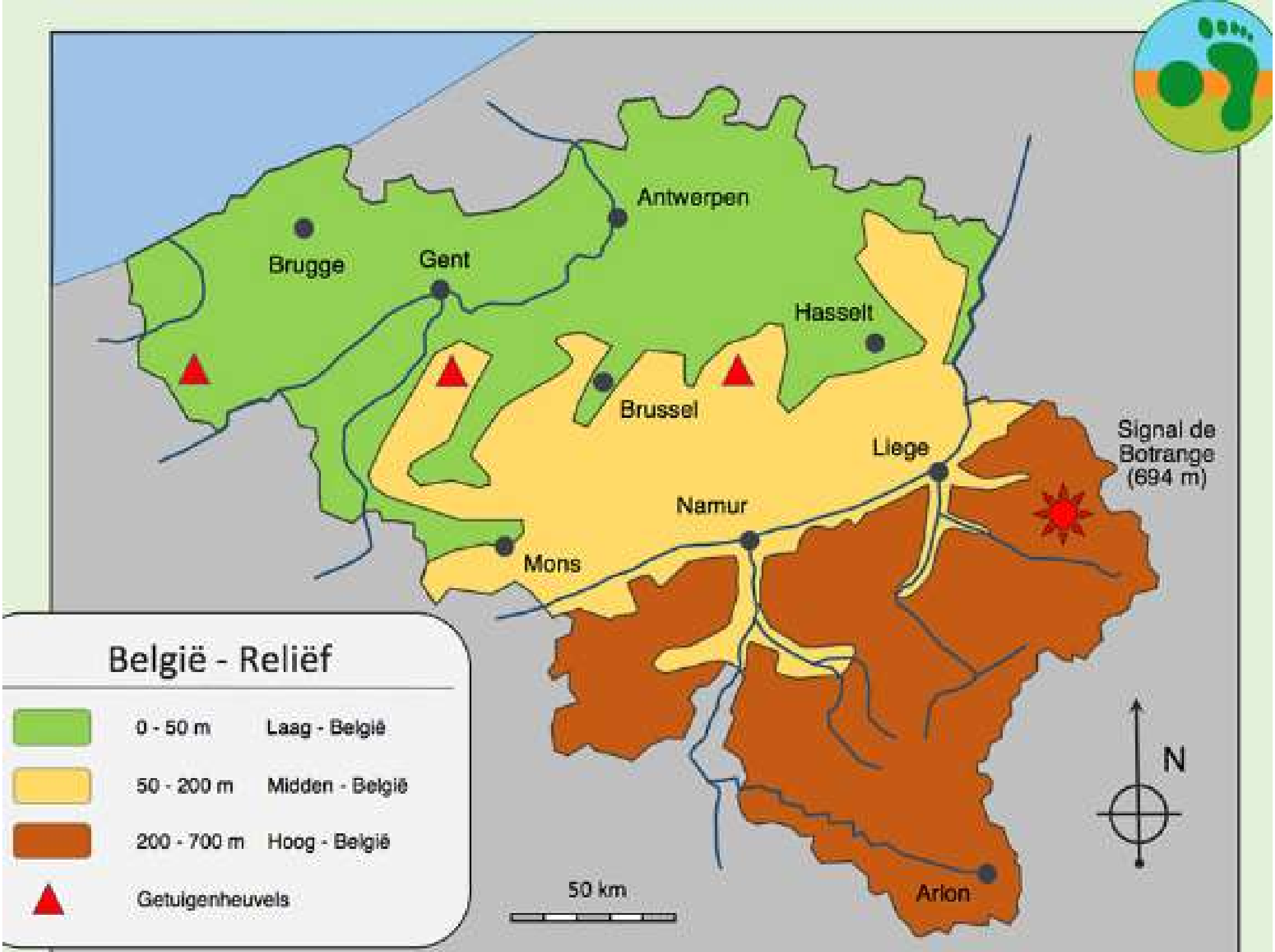
Antwerpen
Brugge
Gent
Hasselt
Brussel
Liege
Namur
Mons
Arlon
Signal de Botrange (694 m)
N
50 km
België - Reliëf
0 - 50 m
Laag - België
50 - 200 m
Midden - België
200 - 700 m
Hoog - België
Getuigenheuvels

De bodemkaart van België is waarschijnlijk de meest nauwkeurige ter wereld.

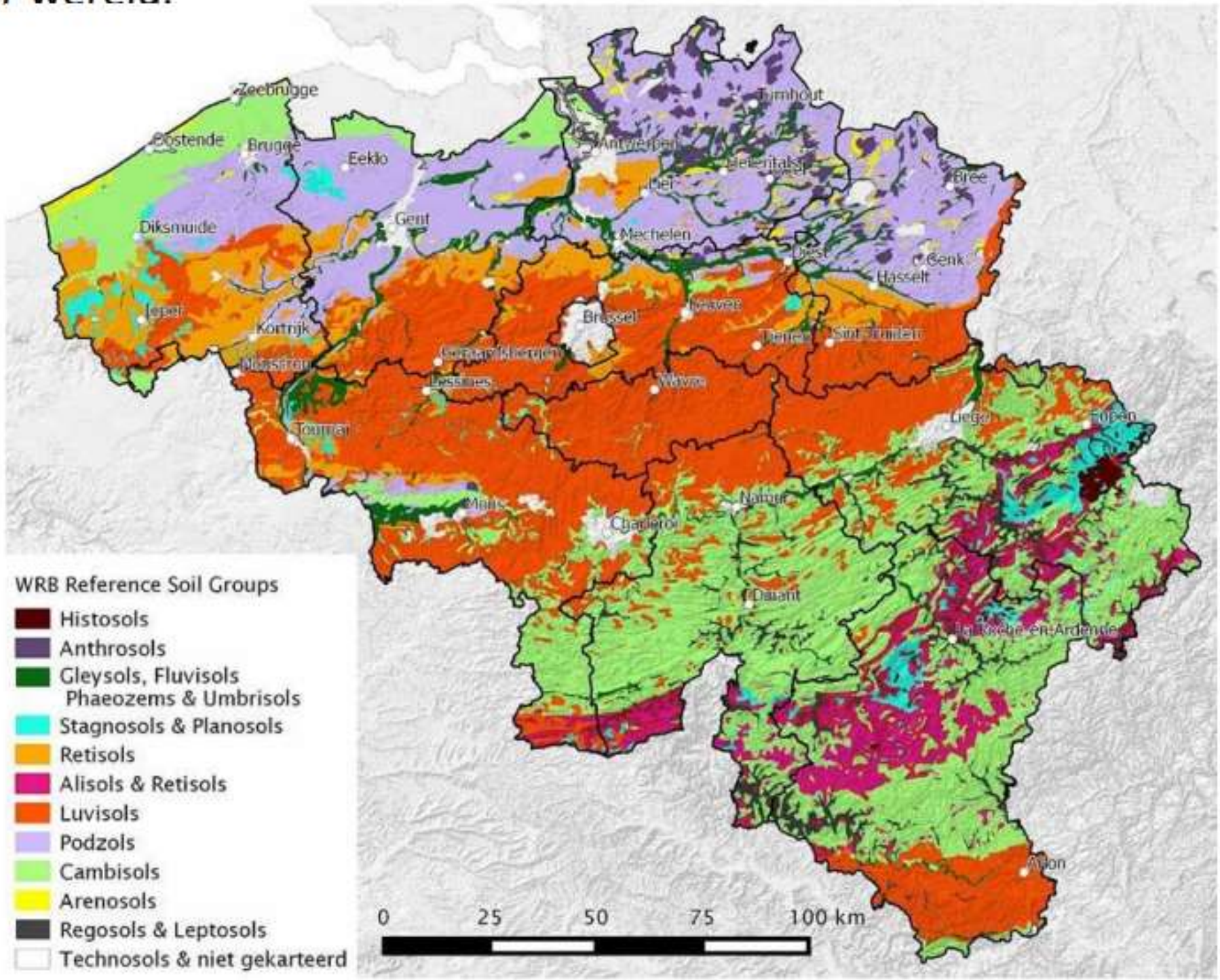

Steenen Muur op Wezemaal

De wijngaardmuur werd gebouwd tussen 1815 en 1830, bij de aanleg van 32 ha wijngaarden

De mergelgrotten van Kanne

De geologische kaart van Wallonië

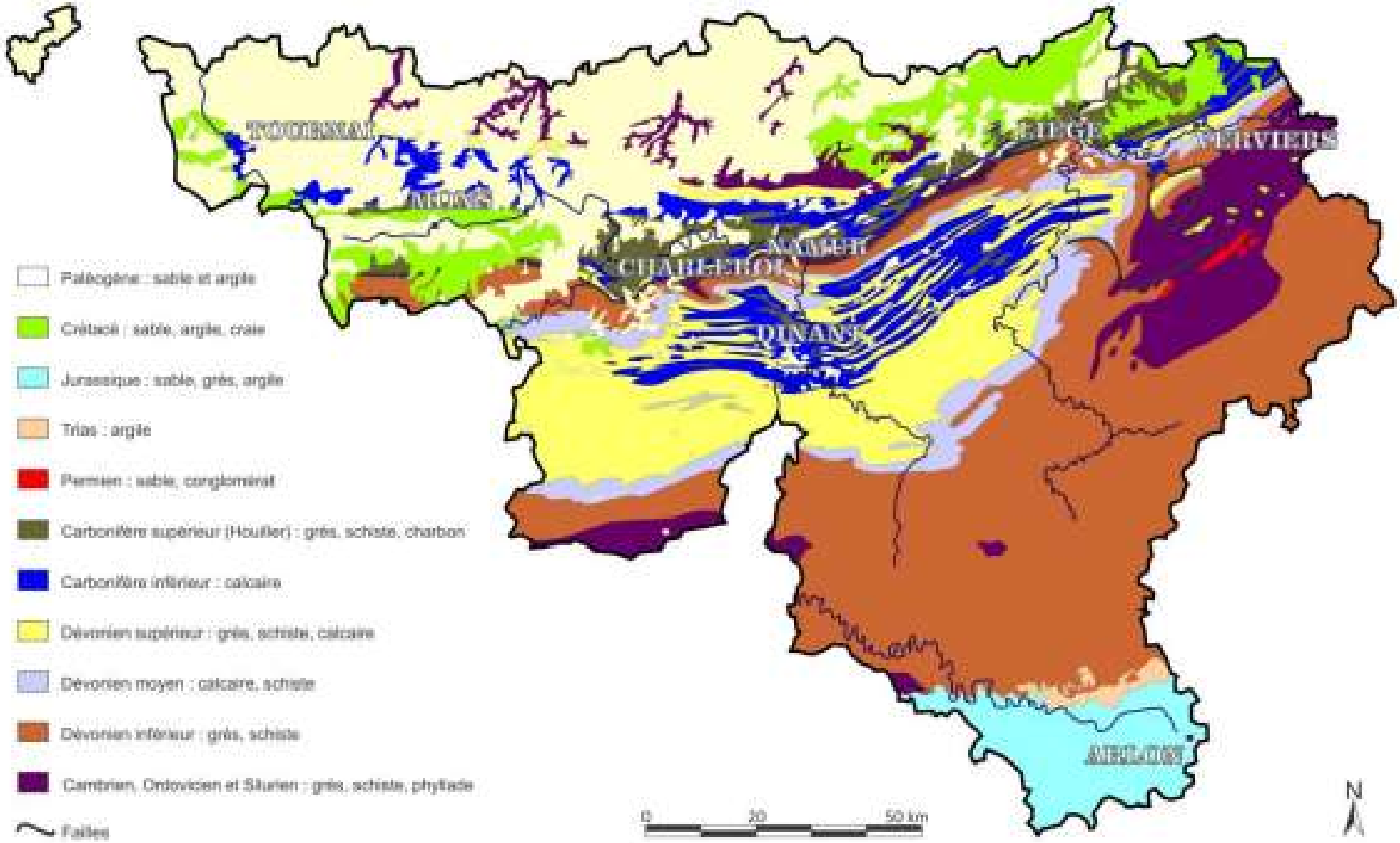

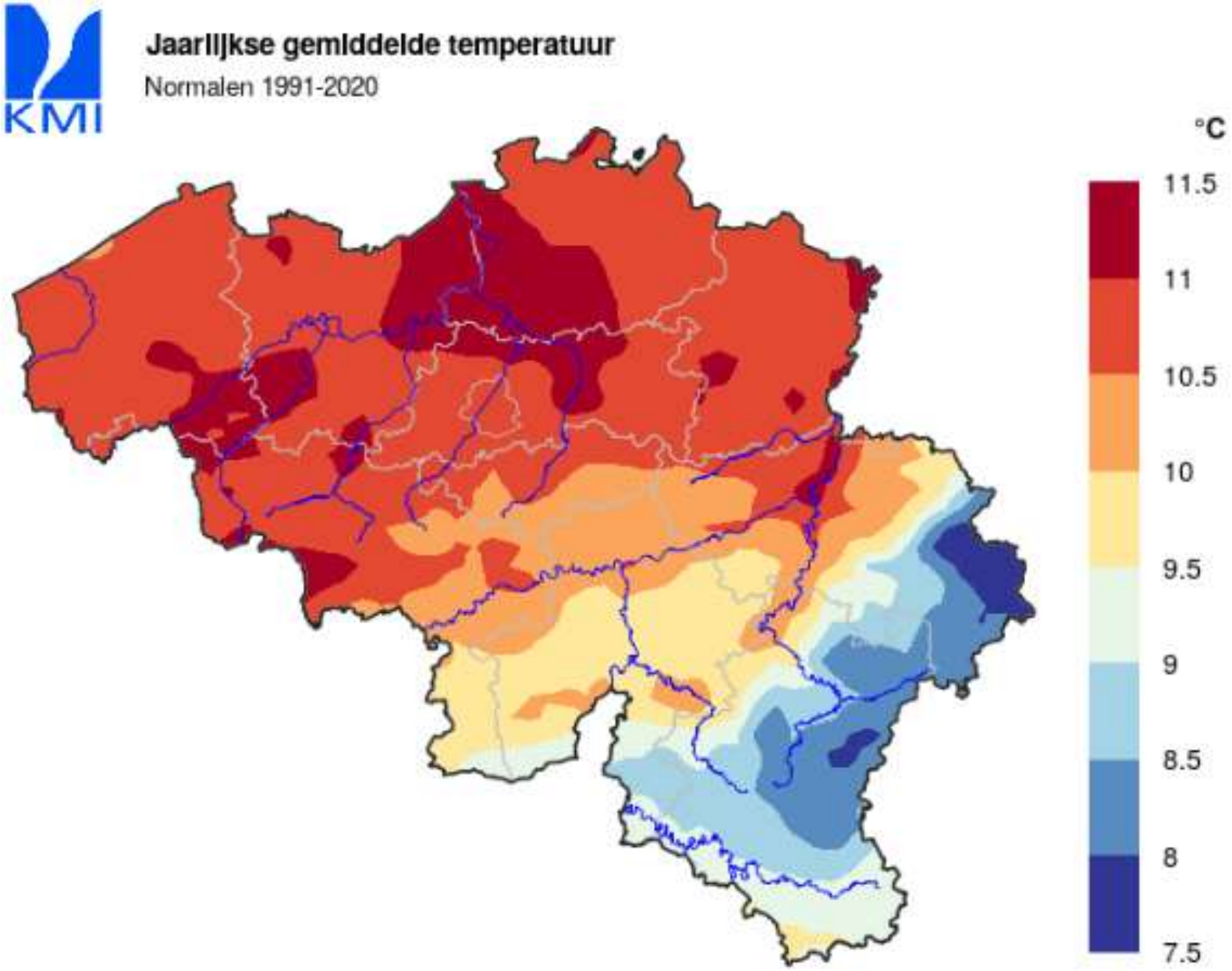
KMI
Jaarlijkse gemiddelde temperatuur
Normalen 1991-2020
°C
11.5
11
10.5
10
9.5
9
8.5
8
7.5

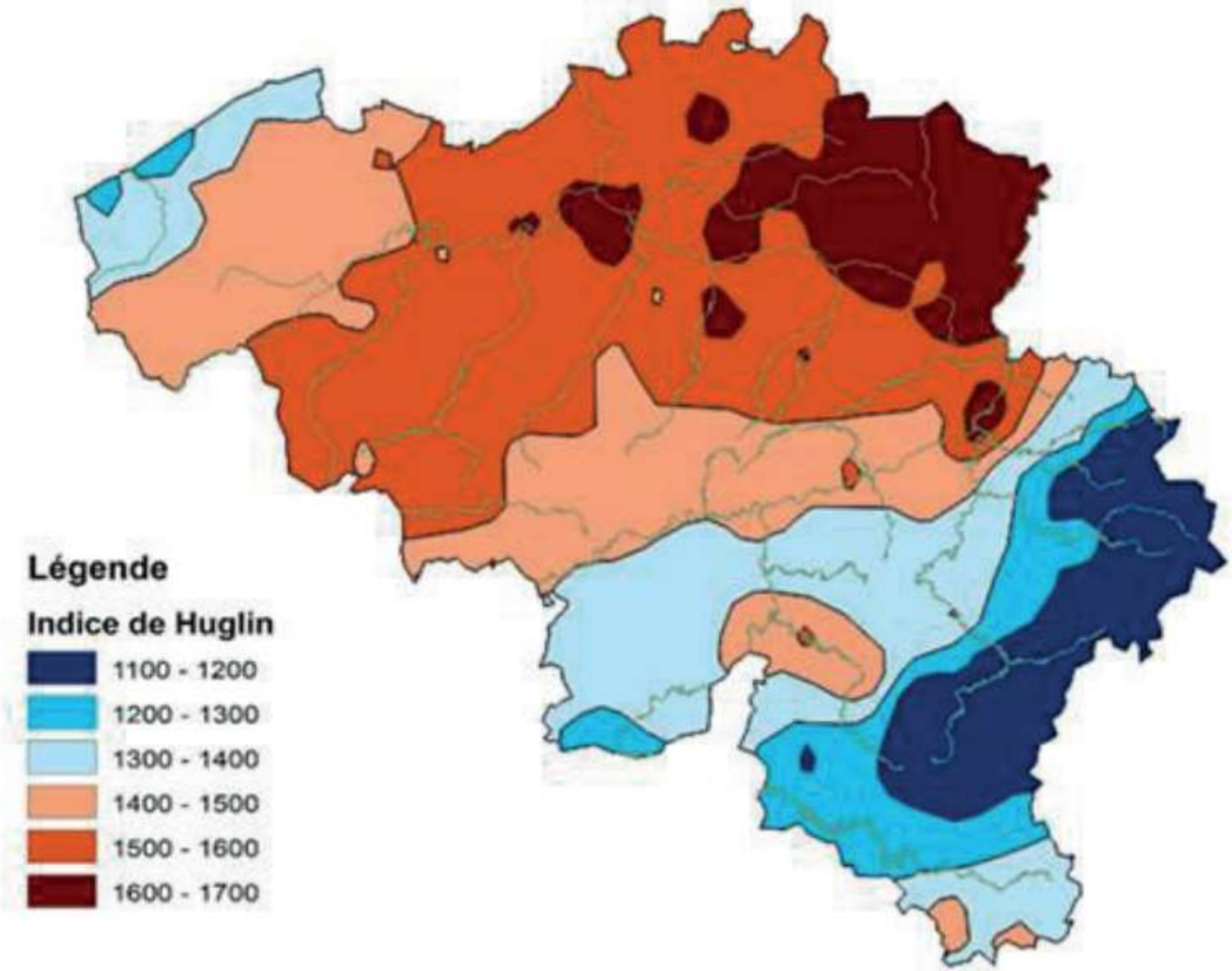
Légende
Indice de Huglin
1100 - 1200
1200 - 1300
1300 - 1400
1400 - 1500
1500 - 1600
1600 - 1700

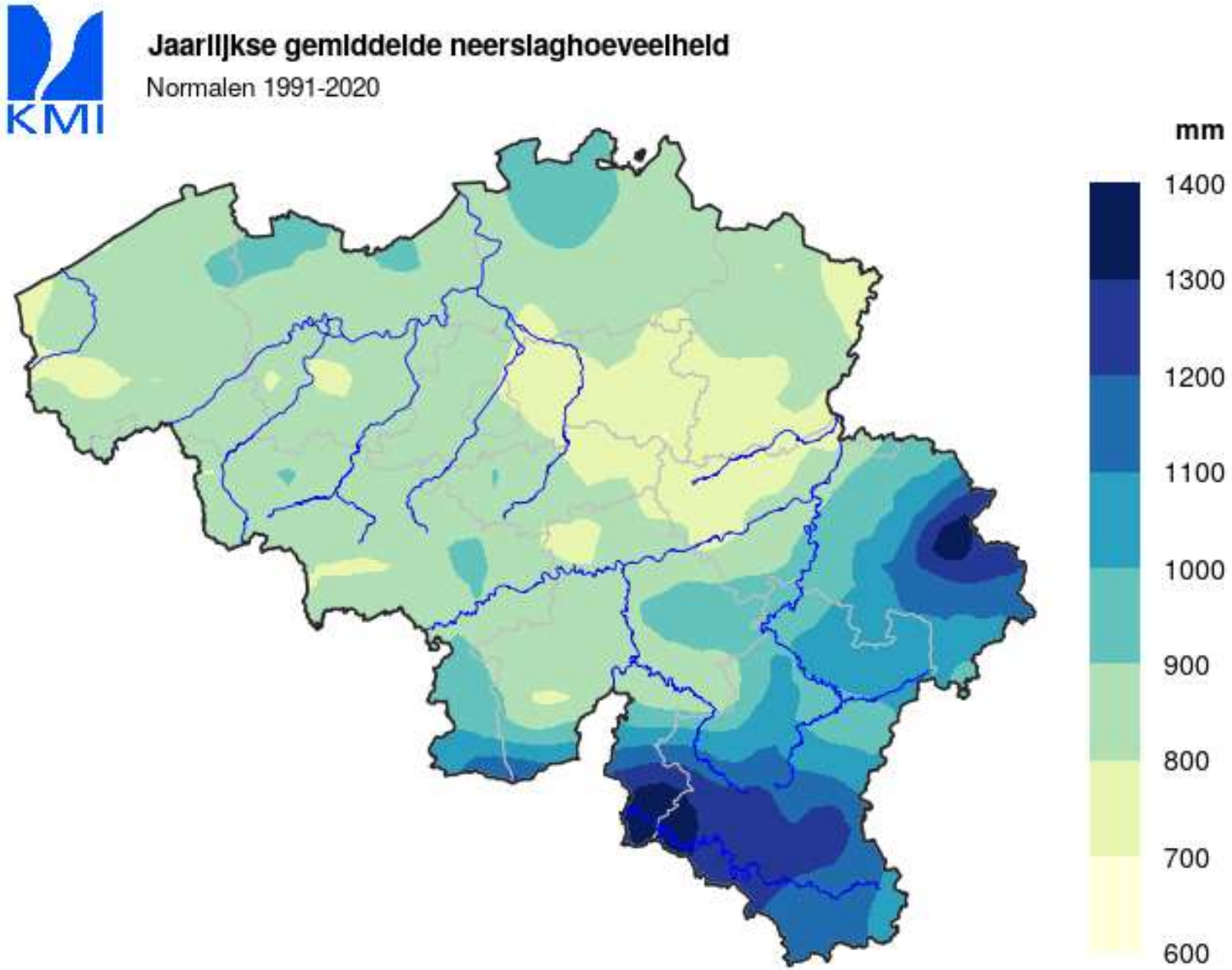
KMI
Jaarlijkse gemiddelde neerslaghoeveelheid
Normalen 1991-2020
mm
1400
1300
1200
1100
1000
900
800
700
600

EU kwaliteitssysteem

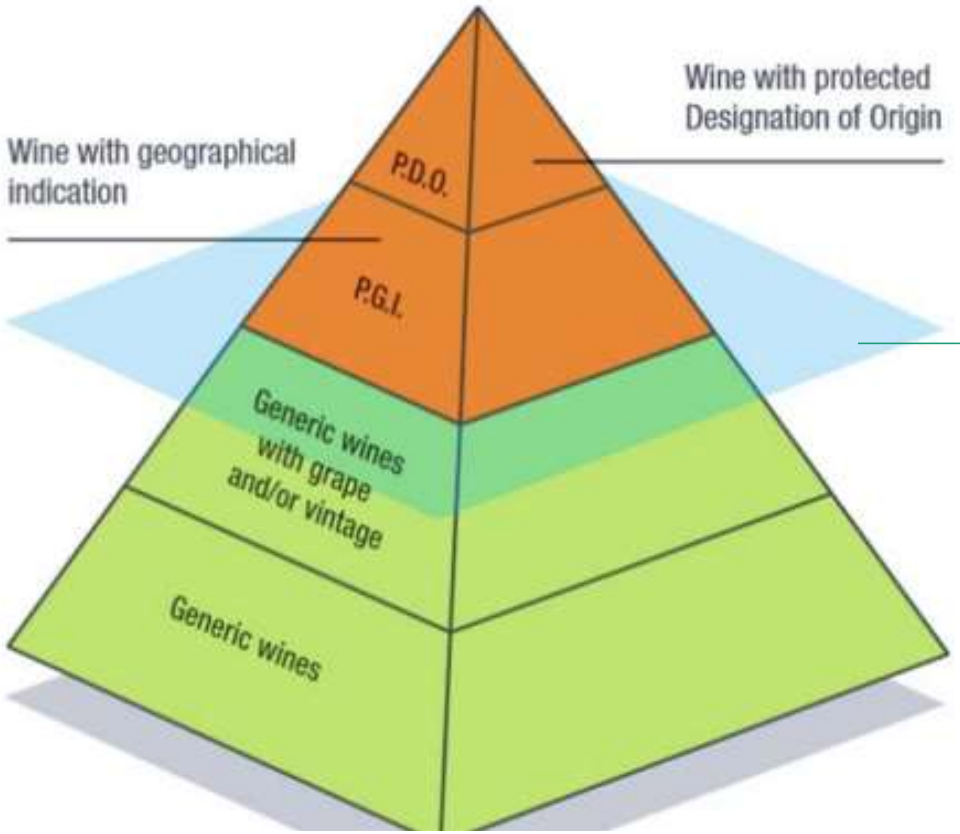

Wijnen met Geografische aanduiding
Beschermde oorsprongsbenaming (BOB)
Beschermde Geografische Aanduiding (BGA)

Wijnen zonder Geografische aanduiding
Met vermelding van variëteit en/of jaartal
Wijn van “Land”…

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.lv.vlaanderen.be/landbouwbeleid/kwaliteitssystemen/beschermde-oorsprongsbenamingen-bob-en-beschermde-geografische

5 Beschermde oorsprongsbenamingen: BOB

- 1997 Hagelandse wijn (2023)
- 2000 Haspengouwse wijn (2023)
- 2004 Côtes de Sambre et Meuse
- 2005 Heuvellandse wijn (2023)
- 2017 Maasvallei Limburg

2 Landwijnen:

- 2004 Vin (de Pays des Jardins) de Wallonie
- 2005 BGA Vlaamse landwijn

3 Mousserende kwaliteitswijnen:

- 2005 Vlaamse mousserende kwaliteitswijn
- 2008 -> Vin mousseux de qualité de Wallonie
  -> Crémant de Wallonie

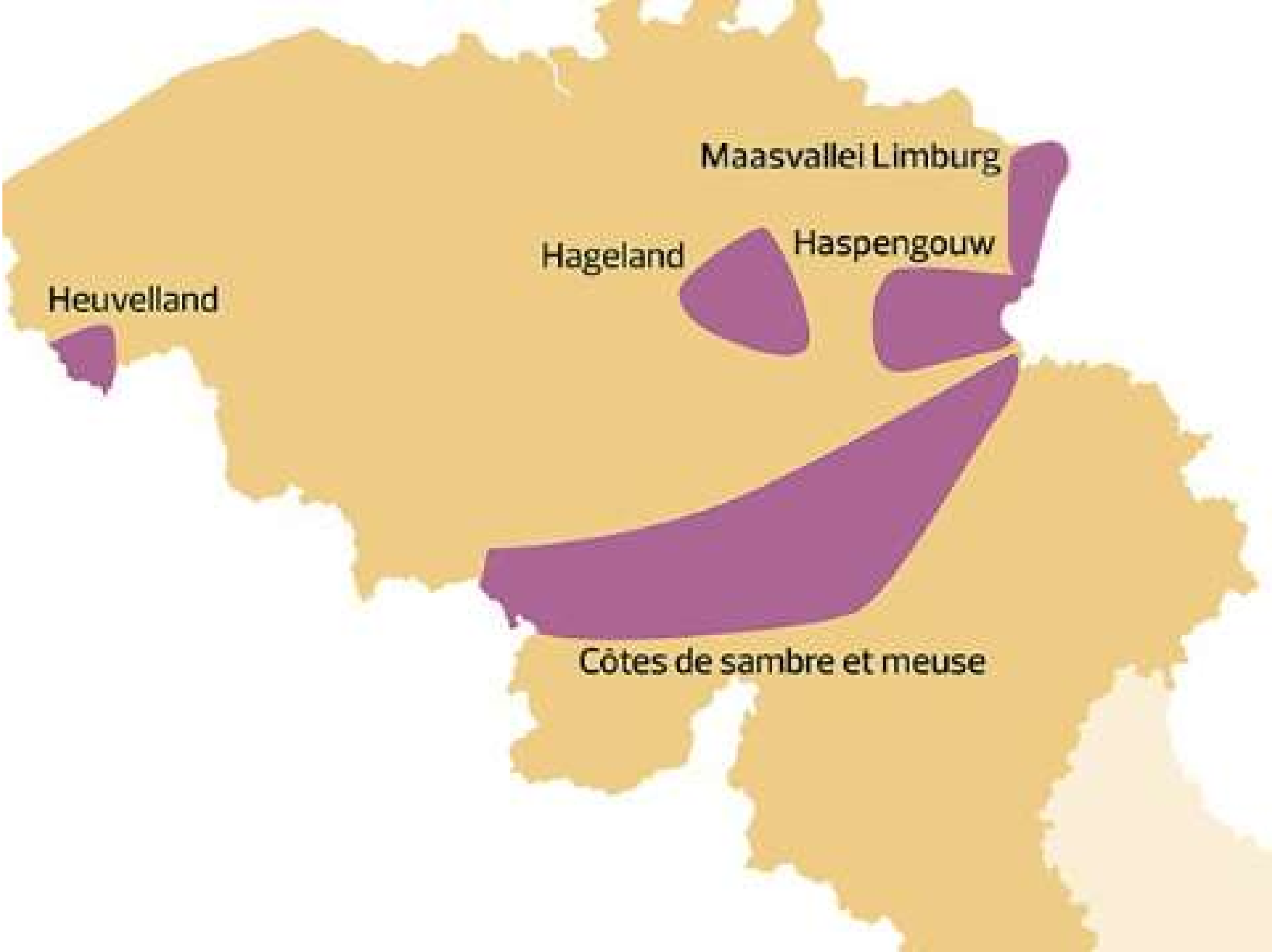
Maasvallei Limburg
Hageland
Haspengouw
Heuvelland
Côtes de sambre et meuse

							Beplante hectares	Aantal wijnbouwers
	2022						2022	2022
		wit	rood	rosé	mous wit	mous rosé		
Antwerpen	129 941	62 108	27 128	4 450	27 379	8 876	35,19	19
Limburg	627 009	394 329	88 551	42 224	89 661	12 244	137,11	40
Oost-Vlaanderen	192 969	63 284	19 799	7 965	91 111	10 810	58,60	32
Vlaams-Brabant	267 263	138 458	35 563	12 693	79 495	1 054	90,38	35
West-Vlaanderen	291 628	108 780	37 013	16 580	105 935	23 320	96,44	31
Totaal Vlaanderen	1 508 810	766 959	208 054	83 912	393 581	56 304	417,72	157
Henegouwen	801 630	20 440	7 355	2 642	732 418	38 775	116,90	25
Luik	321 697	111 226	54 362	5 200	147 134	3 775	115,17	39
Luxemburg	7 800	0	0	0	4 300	3 500	2,75	2
Namen	242 149	110 945	76 994	22 485	31 725	0	96,68	18
Waals-Brabant	168 820	58 379	24 163	5 778	68 950	11 550	52,64	18
Totaal Wallonië	1 542 096	300 990	162 874	36 105	984 527	57 600	384,14	102
Totaal België	3 050 906	1 067 949	370 928	120 017	1 378 108	113 904	801,86	259

Totale wijnproductie en oppervlakte in België
802 ha
3.050.906 L
= 4.067.874 flessen
153 ha
299.191 L
= 398.921 flessen
Ha
Liter
800
600
400
200
0
3.200.000
2.400.000
1.600.000
800.000
0
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
Ha
Liter

Aangeplante druivenvariëteiten 2023

- **VITIS VINIFERA**

Chardonnay ± 300 ha

Pinot noir

Pinot gris

Auxerrois

Meunier

Pinot blanc

Dornfelder

Riesling

Müller-Thurgau

Cabernet Dorsa

Acolon

- **INTERSPECIFIEKE VARIËTEITEN 28%**

Johanniter

Solaris

Souvignier gris

Muscaris

Regent

Cabernet Cortis

Cabernet Noir

Pinotin

Cabernet Cantor

Rondo

Bronner

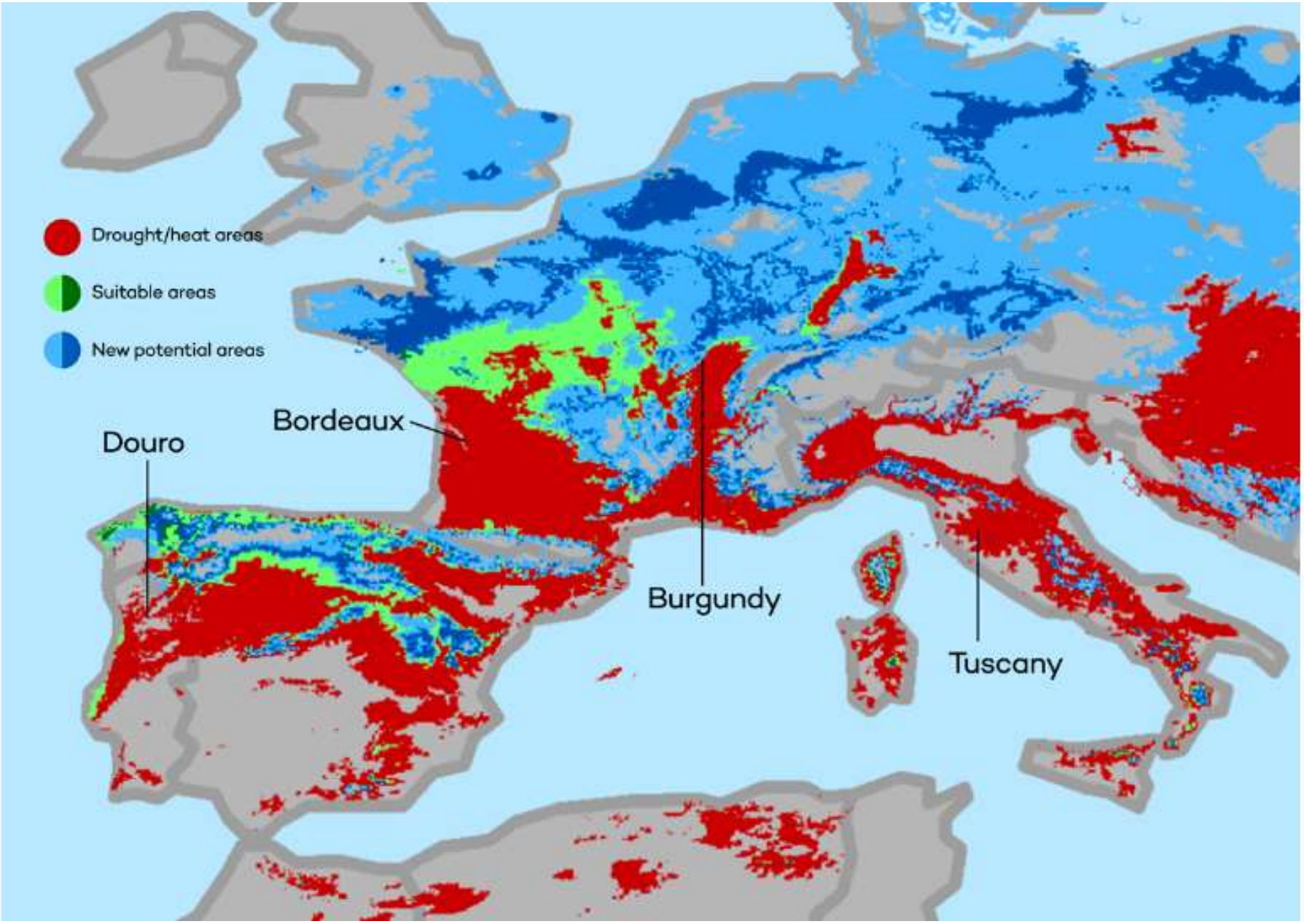
Drought/heat areas
Suitable areas
New potential areas
Douro
Bordeaux
Burgundy
Tuscany

Wedstrijd Beste Belgische Wijn 2023

Wijnbouw en Wedstrijd

In Cijfers

Organisatie BBW 2023

- **Organisatie**
  Bram Lemmens (Voorzitter VVS), Erik Desmarets (Vicevoorzitter VVS), José Lemahieu (Directeur van de wedstrijd), Martin Lebon (Management)
- **Werkgroep (WG)**
  Bestuursleden VVS: Paul Decuypere, Carine Hoedt, Tom Segers, Stijn Verleyen, Gido Van Imschoot, Dirk van Rie, Ann Morre
  Analist wedstrijdgegevens SOMM: Jonas Demaere
- **Wedstrijdploeg**: 16-20 personen
- **Hotelschool** Ter Groene Poorte (TGP): 20-tal leerlingen en 2 leraar-begeleiders
- **FOD Economie**: 3 waarnemers
- **ILVO**: 1 staalnemer
- **Totaal**: 40-50 personen op de dag van de wedstrijd

Proevers - SOMM

- **Doelstelling:**
  30 proevers VVS, 15 NL, 15 FR
  Uitbreiding 2023! 2024?
- **Ingeschreven proevers**:
  69 (39 VVS, 19 NL, 11 FR)
- **Voorzien**:
  7 jury's met 10 leden = 70 proevers
- **Effectief geproefd**:
  6 jury's à 9 leden, 1 jury à 8 leden = 62
  - **Leden VVS**: 37
  - **SOMM NL**: 15
  - **SOMM FR**: 10
- **Gastproevers**: 2 (geen scores)

Werkmethode

Mei	Vergadering Werkgroep BBW – Reglement - Afspraken
Juni	Aankondiging Wedstrijd BBW Activiteit met Belgische Wijnbouwers (BW) & Association des Vignerons de Wallonie (AVW)
Juli	Uitnodigingen naar Wijnbouwers en Sommeliers
Augustus	Inschrijvingen wijnen, boekhouding & facturatie Inschrijvingen proevers
September	Voorbereiding & organisatie (Wedstrijdploeg, TGP, FOD, BW, AVW…) Opstellen van proeflijsten & documenten Uitpakken, controleren en indelen wijnen (WG BBW, FOD) Persdossier & persuitnodigingen
3de woensdag September	Wedstrijd BBW
Oktober	Analyse resultaten BBW – Wijnen & Proevers Communicatie wijnbouwers - Opstellen diploma's
November	Evaluatievergadering BBW Uitreiking diploma's

Evolutie productie en inzendingen

- Inzendingen en productie volgen een gelijkaardig patroon
- Voorspelling BBW 2024 op basis van oogst 2023
- Verklaring:
  Lagere volumes zorgen voor onvoldoende voorraad volgens reglement BBW

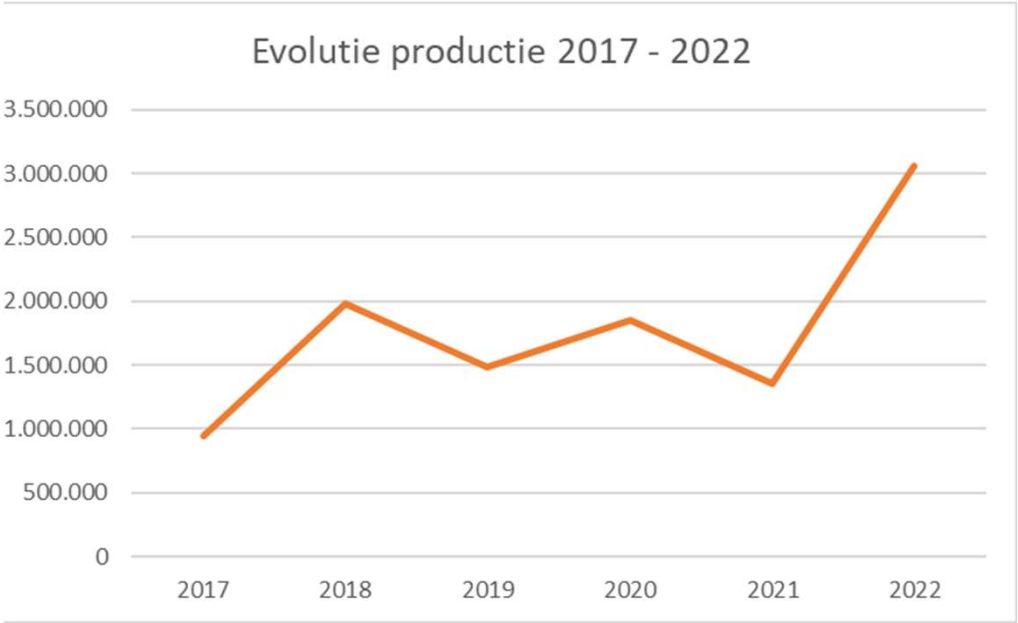

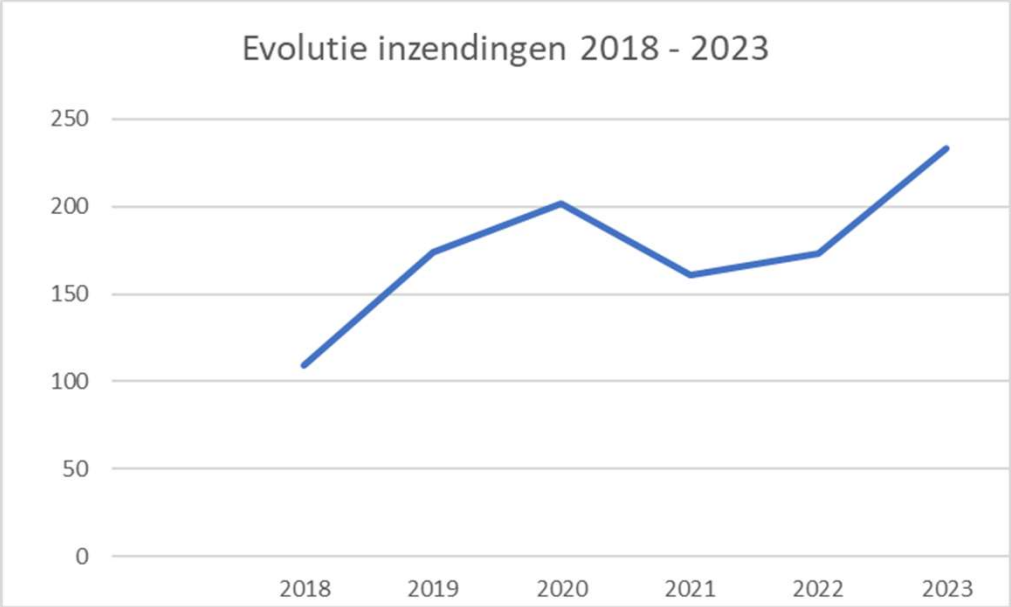

Cijfers BBW

		Stil Wit	Stil Rosé	Stil Rood	Mousse Wit	Mousse Rosé
Wijnen Totaal	233	120	20	33	45	15
Wijnen Vlaanderen	177	92	18	24	32	10
Wijnen Wallonië	56	28	2	9	13	5
Wijnen Vlaanderen %	**76,0**	**76,7**	**90,0**	**72,7**	**71,1**	**66,7**
Wijnen Wallonië %	**24,0**	**23,3**	**10,0**	**27,3**	**28,9**	**33,3**
Soort Wijn %		**51,50**	**8,58**	**14,16**	**19,31**	**6,44**
Medaille/Soort %		**40,00**	**8,57**	**4,29**	**32,86**	**14,29**
Medaille	70	28	6	3	23	10
Medailles Vlaanderen	51	20	5	3	17	6
Medailles Wallonië	19	8	1	0	6	4
Medailles Vlaanderen %	**72,9**	**71,4**	**83,3**	**100,0**	**73,9**	**60,0**
Medailles Wallonië %	**27,1**	**28,6**	**16,7**	**0,0**	**26,1**	**40,0**
Goud	24	7	3	1	8	5
Zilver	26	9	3	2	7	5
Brons	20	12	0	0	8	0
Deelname%KansMedaille		23,33	30,00	**9,09**	**51,11**	**66,67**

Appellaties - BBW

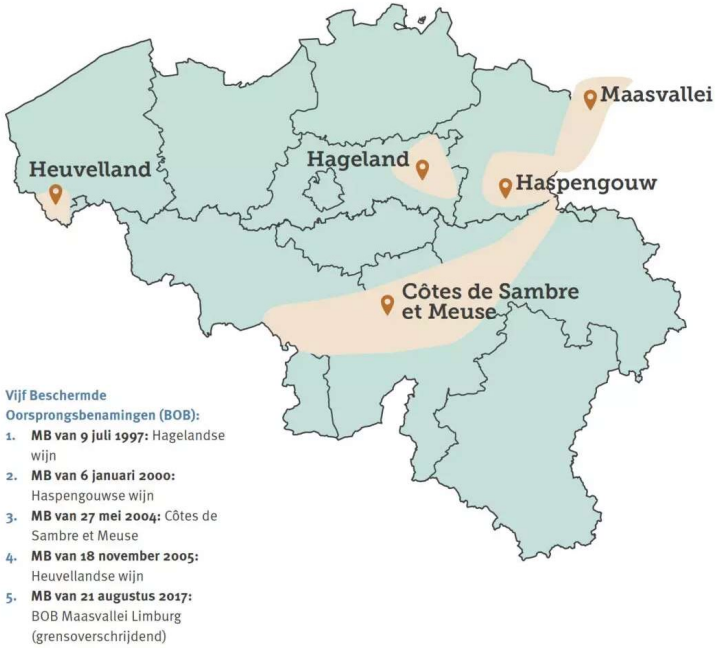

		Belgisch	BGA/IGP	BOB/AOP	BEL Mousse	BEL Q Mousse
Vlaanderen	Wit	74	6	12	22	10
	Rosé	15	2	1	5	5
	Rood	20	2	2	0	0
		109	**10**	**15**	**27**	**15**
Wallonië	Wit	17	3	8	5	8
	Rosé	1	1	0	4	1
	Rood	6	0	3	0	0
		24	**4**	**11**	**9**	**9**
Totaal		133	14	26	36	24
Totaal %		**57,1**	**6,0**	**11,2**	**15,5**	**10,3**

Ampelografie - BBW

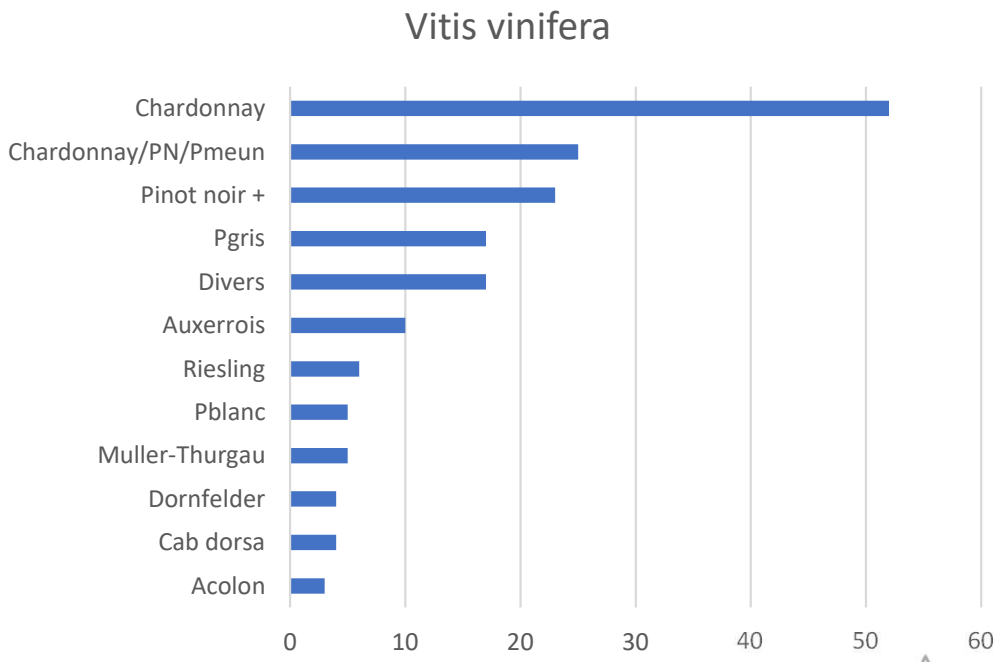

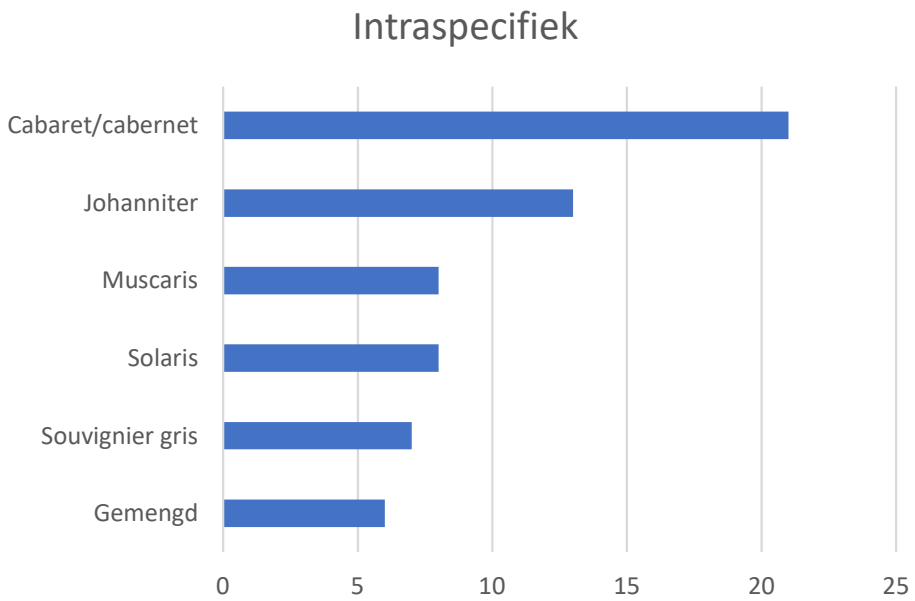

170 wijnen
73%

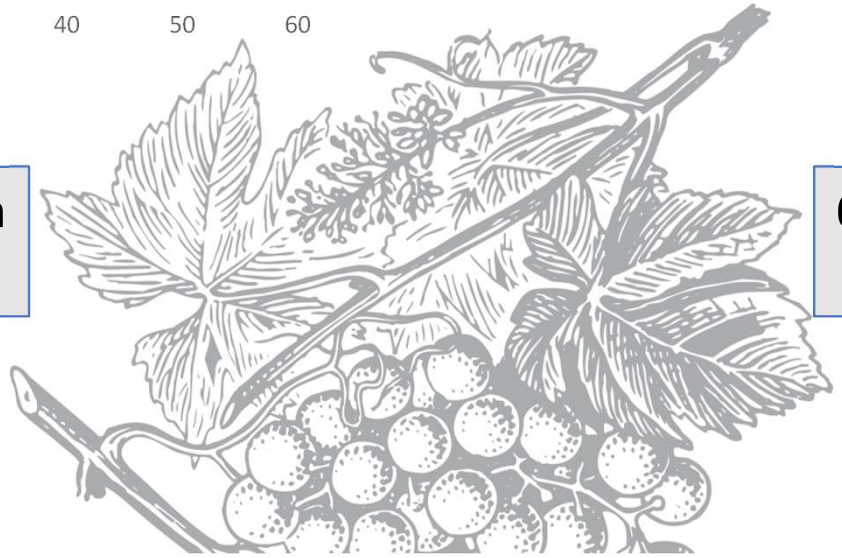

63 wijnen
27%

Medailles - BBW

Medailles	**V. vinfera**	**%**	**Intraspecifiek**	**%**
Goud	19	27,1	5	7,1
Zilver	22	31,4	4	5,7
Brons	14	20,0	6	8,6
Totaal	**55**	**78,6**	**15**	**21,4**
	BEL	**%**	**BOB/BGA**	**%**
Goud	20	28,6	4	5,7
Zilver	12	17,1	14	20,0
Brons	14	20,0	6	8,6
Totaal	**46**	**65,7**	**24**	**34,3**

Conclusies - BBW

- Wedstrijd BBW evolueert samen met de Belgische wijnbouw
  => een gestage groei, gelijklopend volgens de oogstjaren
- Medailles zijn evenwichtig verdeeld over Vlaanderen en Wallonië
  => in beide landsdelen wordt kwaliteit geproduceerd
- Mousserende wijnen scoren hoog
  => het Belgische klimaat & terroir zijn geschikt voor dit type wijn
  - <u>Opmerking</u>: 50% Belgische productie = mousserende wijn
- In België is veel ruimte voor appellaties => veel wijnen zonder erkenning
  => grote diversiteit => weinig herkenbaarheid => identiteit?
- Vitis vinifera blijft koploper met vooral koel klimaat variëteiten
- Hoewel de verschillen niet absoluut significant zijn:
  - Vitis vinifera behaalt 5% meer medailles dan intraspecifieke variëteiten
  - Appellatiewijnen behalen 7% meer medailles dan niet-geo wijnen
- De wedstrijd genereert aandacht voor Belgische wijn (pers, on- & off trade…)